

Αποχαιρετώντας τον Georges Banu (1943-2023)

Επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ.

Το θέατρο έχασε έναν μεγάλο ταξιδιώτη του· έναν θεατή-περιπατητή στις θεατρικές σκηνές του κόσμου και στους φανταστικούς τόπους της δραματουργίας.

Ανθρωπος του θεάτρου, με όλη τη σημασία της λέξης, ο Georges Banu συμμετείχε στη θεατρική πράξη ψυχή τε και σώματι ως θεατρολόγος, κριτικός, συγγραφέας, δάσκαλος και συστηματικός συμμετοχος της σκηνικής πράξης.

Γεννημένος το 1943 στη Ρουμανία, ο πολιτικογραφημένος Γάλλος Ζώρζ Μπανύ, εγκαταστάθηκε το 1973 στο Παρίσι, εγκαταλείποντας τη Ρουμανία του Τσαουσέσκου. Διδάκτωρ των Πανεπιστημίων Βουκουρεστίου και Σορβόνης, δίδαξε επί 40 χρόνια στο Πανεπιστήμιο Sorbonne Nouvelle-Παρίσι III, όπου αργότερα ανακηρύχθηκε ομότιμος καθηγητής. Ο ίδιος τιμητικός τίτλος του απονεμήθηκε και από το Καθολικό Πανεπιστήμιο Louvain-la-Neuve του Βελγίου. Παράλληλα, είχε διδάξει ως επισκέπτης καθηγητής σε πανεπιστήμια ανά τον κόσμο. Το 2014 τιμήθηκε για το σύνολο του έργου του από τη Γαλλική Ακαδημία. Το 2016 αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτωρ του Τμήματος Θεάτρου του Α.Π.Θ. Είχε επίσης ανακηρυχτεί *doctoris honoris causa* και από άλλα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια.

Ο Ζώρζ Μπανύ διοχέτευε την αστείρευτη ενέργειά του σε πολλαπλά πεδία: γενικός γραμματέας και πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Κριτικών Θεάτρου και στη συνέχεια επίτιμο πρόεδρος της· συνιδρυτής του ερευνητικού κέντρου Académie expérimentale des théâtres (1990-2001) και επικεφαλής ερευνητικών προγραμμάτων· συνδιευθυντής της επιθεώρησης *Alternatives théâtrales*, διευθυντής της σειράς «Le temps du théâtre» των εκδόσεων Actes-Sud· πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Βραβείου Θεάτρου και άλλων κριτικών επιτροπών, εμπνευστής συζητήσεων και σεμιναρίων στο πλαίσιο σημαντικών φεστιβάλ και επιμελητής ταινιών για σύγχρονες προσωπικότητες του θεάτρου.

Συγγραφέας σαράντα περίπου βιβλίων, απέσπασε τρία βραβεία από την Ένωση Γάλλων κριτικών και τιμητική διάκριση από την ΟΥΝΕΣΚΟ. Το συγγραφικό του έργο απαρτίζεται από θεατρολογικές μελέτες και δοκίμια αλλά και βιβλία εμπνευσμένα από τη ζωγραφική, καθώς και από επιμέλειες αφιερωμάτων και άρθρα σε συλλογικούς τόμους. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του εκτείνονται από τη δραματουργία του Τσέχωφ και του Μπρεχτ στο σκηνοθετικό έργο του Μπρουκ και στην ποιητική της ιταλικής σκηνής, κι από την τέχνη του γιαπωνέζου ηθοποιού και τις σκηνοθεσίες του *Βυσσινόκηπου* στην *Αντιγόνη* του Λευτέρη Βογιατζή. Εξαιρετικής ερμηνευτικής δεινότητας και ευαισθησίας είναι οι σελίδες που έχει υπογράψει για σύγχρονες παραστάσεις.

Ο Ζωρζ Μπανύ είχε ισχυρούς δεσμούς με το θέατρο της χώρας μας και με τους μαθητές και τις μαθήτριές του που τους χάρισε γενναιόδωρα την φιλία του. Στα ελληνικά κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Καστανιώτη τα βιβλία: Γιάννης Κόκκος, *Ο σκηνογράφος και ο ερωδιός*. Αισθητικά δοκίμια, σε επιμέλεια, εισαγωγή και επίλογο Georges Banu, μτφ. Ειρήνη Λεβίδη, 1998· *Η λήθη. Ψυχία δοκιμίου*, μτφ. Δηώ Καγγελάρη - Δημήτρης Κοσμίδης, 2013 και (υπό έκδοση) *Οι Ιστορίες του Οράτιου*, μτφ. Βίκτωρ Αρδίττης, 2023. Επίσης, πρόσφατα κυκλοφόρησε η βραβευμένη μελέτη του Georges Banu, *Μπέρτολτ Μπρεχτ ή το μικρό ενάντια στο μεγάλο*, μτφ. Τάσος Αγγελόπουλος, εκδ. Σοφία, 2023.

Μελετητής και ταυτόχρονα ειλικρινής συνομιλητής κορυφαίων σκηνοθετών, παρομοίαζε τον εαυτό του με τον Οράτιο, τον αφοσιωμένο φίλο του Άμλετ στον οποίο ο σκοτεινός πρίγκιπας ανέθεσε, πεθαίνοντας, να αφηγηθεί την ιστορία του. Με ανάλογο τρόπο οι “πρίγκιπες” της σύγχρονης σκηνης εμπιστεύτηκαν στον Ζωρζ Μπανύ να διασώσει την εύθραυστη μνήμη του θεάτρου μέσα από τις μαρτυρίες του: ο Γκροτόφσκι, ο Μπρουκ και ο Κάντορ, η Μνουςκίν, ο Στρέλερ και ο Μπάρμπα, ο Στάιν, ο Σερώ και ο Μπομπ Ουίλσον, ο Βιτέζ, ο Λεβ Ντόντιν, ο Βασίλιεφ και ο Βαρλικόφσκι.

Η απώλεια του Ζωρζ Μπανύ, βύθισε στη θλίψη τον κόσμο του θεάτρου.
Καλλιτέχνες, μαθητές και φίλοι ομνύουν στη φωτεινή σκιά του.

Για το Τμήμα Θεάτρου,

Δηώ Καγγελάρη